

Monumentnummer*: 517576

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 november 2000
Kadaster deel/nr: 82992/137

Complexnummer

517572

Complexnaam

Houtmansplantsoen

Woonplaats*

Gouda

Gemeente*

Gouda

Provincie*

Zuid-Holland

Locatiennaam

Gouda

Locatieomschrijving

Houtmanplants. oostzijde

Kadastrale gemeente*

Gouda

Sectie*

C

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

4248

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

GEDENKTEKEN, in een aan het Eclectisme verwante bouwstijl, is op 1 juli 1880 onthuld ter herinnering aan uit Gouda afkomstige Cornelis en Frederik de Houtman, twee vooraanstaande Nederlandse zeevaarders. Cornelis (Gouda, ca. 1565- voor Atjeh 11-9-1599) leidde in 1595 de 'Eerste Schipvaart' van Nederland naar Oost-Indië, samen met zijn broer Frederik (Gouda 1571-Alkmaar 21-10-1627). Tijdens de tweede reis werd Cornelis vermoord en Frederik gevangen genomen door de sultan van Atjeh. Na zijn vrijlating was hij ondermeer eerste gouverneur van Amboina (1605-1611), Raad van Indië (1619) en gouverneur van de Molukken (1621-1623). Frederik kreeg tevens bekend door zijn studies en publicaties over de Maleische taal en sterrenkunde, waarbij hij een aantal nieuwe sterrenbeelden formeerde.

Het gedenkteken ligt aan de oostzijde van het park, op een kruising van wandelpaden, nabij het wandelpad in de richting van een vaste brug over de Fluwelen brug (ter plaatste van het voormalige Rijnlands gemaal).

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hardstenen gedenkzuil op vierkant grondvlak, waarvan de uitkragende sokkel is geplaatst op een basis van twee traptreden. De schacht heeft een horizontale tweedeling. In de onderste bevindt zich aan elke zijde een ondiep rond spaarveld, waaruit een koperen scheepsboeg steekt met in basreliëf de namen: 'Amstelredam, Hollandia, Mauritius en Duyfken'.

In de bovenste geleding is aan de noordzijde met vergulde letter de tekst aangebracht: 'Gebr. Cornelis en Frederik de Houtman, inboorlingen en burgers van Gouda, als grondleggers van het verbond van Nederland met Insulinde/het dankbare nageslacht'. Aan respectievelijk de oost-, zuid- en westzijde staat in een ondiep rond spaarveld: '1596', wapenschild van Gouda en '1880'. De zandstenen bekroning van de zuil bestaat uit een allegorische voorstelling op het ontdekken van de wereld, hetgeen blijkt uit elementen als kaarten, wereldbol en verrekijker.

De bestrating rondom de gedenkzuil wordt op de vier hoeken begrensd door vier lage, ronde pijlers met afgeronde toppen, die met elkaar verbonden worden door smeedijzeren kettingen.

Waardering

Het gedenkteken is van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde als representatief voorbeeld van een gedenkteken in een aan het Eclectisme verwante bouwstijl, ter herinnering aan twee belangrijke historische personen uit de vaderlandse geschiedenis.

Het gedenkteken in hoofdvorm, materiaalgebruik en detaillering.

Het gedenkteken is van stedenbouwkundig belang vanwege de ruimtelijke en functionele relatie met het park.

Het gedenkteken is van belang vanwege de ensemblewaarde.

Hoofdcategorie

Voorwerpen op pleinen en dergelijke

Subcategorie

Gedenkteken(D)

Functie

Gedenkteken(D6)